

Nedělní úvaha (kázání) na text Markova evangelia

v Lysé nad Labem, 29. neděli církevního mezidobí, 18. října 2020

Činnost v Kafarnaum

Když vyšel ze synagógy, vstoupil s Jakubem a Janem do domu Šimonova a Ondřejova. Šimonova tchyně ležela v horečce. Hned mu o ní pověděli. Přistoupil, vzal ji za ruku a pozvedl ji. Horečka ji opustila a ona je obsluhovala. Když nastal večer a slunce zapadalo, přinášeli k němu všechny nemocné a posedlé. Celé město se shromáždilo u dveří. I uzdravil mnoho nemocných rozličnými neduhy a mnoho zlých duchů vyhnal. A nedovoloval zlým duchům mluvit, protože věděli, kdo je. Učedníkům řekl: „Pojďte jinam do okolních městeček, abych i tam kázal, neboť proto jsem vyšel.“ A tak šel, kázal v jejich synagógách po celé Galileji a vyháněl zlé duchy.

(Bible, Markovo evangelium, 1. kapitola)

Uzdravení Petrovy tchyně, James Tissot (1886-1894), Brooklyn Museum

**Vhodné je doplnit i četbou žalmů či příběhem o vzkříšení dcery Jairovy (Mk 5).
Vhodná píseň je 518 z evangelických zpěvníků či 631 jako modlitba tamtéž.**

Uzdravování je tak důležitá a tak neodmyslitelná součást Ježíšova života, že se dostalo i do těch nejstručnějších shrnutí Ježíšovy činnosti, jako např. kázal a uzdravoval. Uzdravování – jakkoli z něho máme při čtení Písma radost – nás však také někdy přivádí do úzkých. Ptáme se: jak to, že to, co bylo u Ježíše samozřejmé a jakoby snadné, v církvi není ani snadné ani samozřejmé. Naši duchovní se spíše než na uzdravování zaměřují na vyučování a kázání. Není jednoduché někoho uzdravit. Na druhou stranu jsme dnes možná až příliš zaměřeni na výsledky léčebných procesů. Vždyť z určitého úhlu pohledu je každé uzdravení jen odsunutím smrti. I Ježíšovo evangelijní uzdravování je v tomto úhlu pohledu pouhým odsunutím smrti. Proč to tedy Ježíš vlastně dělal? Proč uzdravoval? Pominu teď jistou solidaritu s lidským pudem sebezáchovy. Pominu radost, kterou chtěl Ježíš jako každý člověk kolem sebe vidět. Pominu lásku, která jej s mnoha uzdravenými pojila, i humanitu jako ušlechtilou lidskou vlastnost. Chci upozornit na to, že Ježíšovo uzdravování je vždy nedílně spojeno se zvěstováním. Také proto Ježíš uzdravením odsouvá smrt, aby skrze toto gesto a v získaném čase něco podstatného řekl. Uzdravením tak Ježíš oddálí smrt, aby představil opravdový lék, opravdovou naději, ba aby ji přímo realizoval, uvedl v platnost. V Kristu už smrt NENÍ platnou a definitivní veličinou lidského bytí. Proti smrti se však paradoxně nebojuje uzdravováním, léčebnými procedurami, medikací či vyspělou technikou. Na smrt existuje jediná věc. Víra v Boží existenci a všemohoucnost, přijatá naděje v Boží blízkost a zájem.

My jako věřící nedokážeme uzdravovat tak jako Ježíš. Svým způsobem to však není důležité. Jednak to umí lékaři; jako vzdělaní odborníci aplikující vědecké poznatky odsouvají smrt stále dále a prodlužují lidský život. A také možná nejde o samotné uzdravení, ale o získaný čas a pozornost. Čas navíc. A jak s ním naložit. Inspiraci i pochopení hledejme v evangeliu. A zkusme se zabývat hned jedním z prvních podrobně popsaných případů v Markově evangeliu, uzdravením Petrovy tchyně. Jak vlastně uzdravoval Ježíš? Odkazuje ten příběh k něčemu víc než k „pouhé“ medicíně? A může nám být ten příběh něčím příkladný? Celá událost je vyprávěna jakoby ve třech krocích.

Prvním krokem je starost, zájem, přímluva. Ježíš přichází do Petrova domu ze synagogy. Tu čteme: *Hned mu o ní pověděli*. Krátká věta. Prozrazuje však naléhavost chvíle, důvěru, že Ježíš může pomoci a také pozornost, jakou Petr a jeho rodina své nemocné tchyni věnují. Ne, tady neplatí onen otřepaný vtip, že Petr Krista třikrát zapřel, protože mu uzdravil tchýni. Opak je pravdou. Prvním krokem každého boje proti zlu a nemoci je vzájemná soudržnost, starost a

pomoc. A také přímluva, prosba k Bohu, prosba k tomu, kdo zná naše strasti a trápení, ke Kristu Ježíši. Důvěra Šimona-Petra je vlastně i pro nás povzbuzením; přímluvná modlitba má smysl, má svého adresáta Ježíše, nezní do prázdného a hluchého prostoru... *Hned mu o ní pověděli.*

Druhým krokem je to, že Ježíš jde za nemocnou a *bere ji za ruku*. Tedy žádná velká chirurgie nebo medikace. Vzáít někoho za ruku je přesto velké a mocné gesto. Co vše se jím dá i beze slov vyjádřit! Ježíš se tímto způsobem nemocné ženy ujímá, vyjadřuje jí svou náklonnost. A také její nemoc bere za svou; ta nemoc mu není lhostejná, nemá k ní odstup, bere ji na sebe. Židé se nemocných zpravidla nedotýkali i dnešní lidé se fyzickému kontaktu s nemocnými z hygienických důvodů vyhýbají. Někdy to ovšem hraničí s hysterií a paranoiou. I současná virová pandemie se do značné míry projevuje absencí sociálního kontaktu, ukrýváním se před nemocnými a tedy i před světem jako takovým. Ježíš ve většině svého evangelijního uzdravování nedodržuje odstup žádný. Ba naopak. Je to vždy o kontaktu, dotyku. Je to vyjádření Boží blízkosti. I v dnešním příběhu bere Ježíš nemocnou za ruku. My samozřejmě nemůžeme ignorovat hygienická pravidla, ale přesto stojí za povšimnutí, co Ježíš dělá.

Třetím krokem uzdravení v našem dnešním příběhu je pozvednutí. *Vzal ji za ruku a pozvedl ji*. To, že Ježíš nemocné pozvedával, je v Novém zákoně popsáno často. Většina z nás si také asi pamatuje Ježíšovo slovo, které je nám v jednom podobném případě dochováno dokonce v Ježíšově mateřštině: *kum*, tedy vstaň, pozvedni se. Tak tehdy Kristus pozvedl, vzkřísil, z mrtvých dceru Jairovu (vyprávěli jsme si o tom minulou neděli).¹ Postavit někoho na nohy nemusíme ale jen fyzicky. Strach paralyzuje, znehybňuje, sráží. Postavit někoho na nohy, pozvednout jej, jeho mysl, to vše je prvním krokem k uzdravení. A tedy i k naslouchání. Ostatně sám Ježíš mluví o tom, že právě to považuje za nejdůležitější. Aby mohl mluvit (kázat) a lidé jej mohli slyšet.

Biblický text je střízlivý. Uzdravená se vrací ke své práci. Pokud jste Bohem pozvednuti, postavíte se na nohy a setřesete obavy, je normální se vrátit ke své práci. To podstatné se děje uvnitř. Není to možná hned na první pohled vidět, stejně jako není na první pohled vidět Boží vítězství nad smrtí. Zřejmě z tohoto důvodu mluví Markovo evangelium v kontextu uzdravování rádo o exorcismu, o léčbě v podobě vyhánění zlých duchů. Důležitá je náprava uvnitř, Ježíš vede boj

¹ Toto pozvedání, stavění na nohy, zároveň předznamenává samotnou podstatu Ježíšovy zvěsti, tedy poražení smrti v podobě Ježíšova vzkříšení, které vyjadřuje formule „vstal“ z mrtvých.

za člověka v rovině, kterou nevidíme. Výsledkem je tedy nejen viditelné uzdravení těla, ale zřejmě i zápas o lidský život v nadčasové rovině. Pomocí poněkud lidových obrazů zlých duchů a démonů chce evangelium nastínit, že opravdové, ba smrtelné ohrožení člověka, se neděje na úrovni těla, ale duše. Je tu cosi, co člověka obsadilo, anektovalo, posedlo. Je to něco, co člověk zřejmě nevědomky pustil dovnitř, nyní se toho ovšem nemůže zbavit. Něco, co jej svazuje a nutí nebýt sám sebou a Bohu blízko. Něco co jej odcizilo sobě samému i Bohu stvořiteli, obrazu, který má člověk odrážet (Gn1). Mám za to, že mezi démonské, člověka okupující síly patří také strach, panika a hysterie. Markův obraz nebezpečné *posedlosti* nemocí, ten obrat rezonuje krásně i v českém jazyce. A Ježíšovo uzdravování, Ježíšův boj, se vede způsobem vyhánění či umlčení podobných svazujících sil v člověku. *A mnoho zlých duchů vyhnal a nedovoľoval zlým duchům mluvit*, vypráví evangelium. A zároveň tak odkrývá slabinu podobného Ježíšova tažení či uzdravování. Není na první pohled vidět. Resp. to co je na něm vidět, ono uzdravení těla, ono dočasné oddálení smrti, ve skutečnosti není meritem věci. Pro Ježíše. Jinak je tomu u kafaurnaumských. Ti očekávají, že Ježíš bude především pokračovat ve své léčitelské, lékařské činnosti. Toto očekávání však Ježíš nesplní. Z Kafarnaum příštího dne odejde. A to nikoli jen uzdravovat, ale především kázat. Ježíš uzdravil mnoho lidí, ale zdaleka ne všechny. Pro všechny však přinesl zvěst o Bohu, který člověka pozvedá, staví na nohy, aby jej, bok po boku, provedl smrtí do života.

Žalm: Bůh je naše útočiště, naše síla, pomoc v soužení vždy velmi osvědčená. Proto se bát nebudeme, byť se převrátila země a základy hor se pohnuly v srdci moří. (Ž 46,2-3)

Modlitba: Bože, ty jsi silný a mocný. Zaslíbil jsi ve své nekonečné věrnosti, že vezmeš svoje děti v ochranu. Pohled na naši bezmocnost. Ty znáš všechno, co nás tíží a omezuje naše možnosti. Pozvedej a napřimuj nás. Dej, abychom svou celou naději vkládali jen do tvé milosti. O to tě prosíme ve jménu svého Syna, našeho Pána Ježíše Krista, který v jednotě Ducha svatého s tebou žije a působí navěky. Amen